

La Plantera, cartografies d'un barri de la Costa Brava

El barri de la Plantera reflecteix l'anvers i el revers de la realitat dels municipis de la costa que han patit les conseqüències de la crisi econòmica del 2008 i la pandèmia de la covid-19. Tanmateix, els seus habitants lluiten des dels marges de la centralitat per mantenir una identitat que perilla per la seva ubicació estratègica en una de les principals destinacions turístiques.

Text > VERÓNICA RINCÓN CAMPOS

Fotos > SEM RUBIO

Sota l'ombra dels plataners, els nens i les nenes juguen, la gent gran s'asseu a parlar als bancs del mobiliari urbà, d'altres simplement omplen les terrasses dels bars que hi ha per tota l'avinguda de Catalunya. Al barri de la Plantera, a Blanes, s'observa la diversitat d'un sol cop d'ull. De fet, la vida al carrer recorda altres temps. L'encant del barri es contraposa amb la deixadesa d'un espai poc cuidat, brut i envellit. L'avinguda, també coneguda com «la Riera», és una rambla on es concentra la vida del barri i que el divideix en dos. Als anys

noranta, després de moltes reivindicacions veïnals, es va aconseguir tancar aquesta riera de Vall de Burg.

Als anys seixanta es va iniciar la construcció del barri per donar resposta a la necessitat d'habitatge de la migració que arribava sobretot del sud d'Espanya. En aquell temps, quan encara hi havia pocs edificis i el barri quedava molt allunyat de la resta del nucli urbà, Antònia Coll va deixar el centre de la vila per anar a viure a la Plantera, on va regentar una llibreria i papereria durant dues dècades. Actualment, l'Antònia és la presidenta de

l'Associació de Veïns i parla amb molta estima del barri pel qual va lluitar durant molts anys a fi d'obtenir-hi serveis i millores. També recorda amb enyorança els temps en què la participació veïnal era més intensa i les persones s'implicaven més en la millora del barri i en les festes.

La frontera segura

Sovint es parla negativament de la Plantera, sembla que si hi vius és perquè ets una mica sospitosos o bé perquè no has pogut accedir a un pis en una zona millor de Blanes. Una anècdota

>> La Riera.

>> Edificis envellits a l'avinguda de Catalunya de Blanes.

que retrata aquest estigma és la que m'explica en Gerard, un jove nascut a la Plantera i un gran defensor del barri. Quan els amics de l'escola que no vivien al barri anaven a casa d'en Gerard a jugar, a l'hora de tornar a casa marxaven corrents fins que arribaven a la frontera del barri. Tot i aquesta imatge de lloc insegur, els veïns i les veïnes afirmen que és un barri tranquil, amb molta vida en comunitat. Encara que, com diu la gent gran, sembla que això s'hi està perdent. En general, a la Plantera hi ha la sensació d'un cert abandonament i una certa desconexió de la resta del municipi. A més, el fet que sigui un barri amb un parc immobiliari envellit i la majoria dels pisos no tinguin ascensor ha fet que les persones que hi vivien i que han millorat de situació econòmica n'hagin marxat. D'altra banda, hi ha molts pisos buits i moltes façanes deteriorades per falta de manteniment.

«Des del meu balcó veig onze pintades a façanes que estan així d'ençà que tinc ús de raó», comenta en Gerard. De fet, moltes comunitats de veïns no poden afrontar millores de l'edifici si hi ha

deute de comunitat o si una part dels pisos estan buits o ocupats.

Tot i la sensació de desvinculació del barri pel que fa a la resta del municipi, amb el pas del temps la Plantera s'ha anat connectant amb el centre del poble a través d'una rambla que continua fins al passeig Marítim. L'any 2000 es va inaugurar l'estació d'autobusos al barri i l'any 2008 el segon centre d'atenció primària del municipi.

La crisi econòmica va afectar amb virulència els més vulnerables, que no només van perdre la feina, sinó també casa seva, que va passar a mans de bancs i fons voltors

A més, la Plantera limita amb la zona turística, amb l'estació de tren i el delta de la Tordera. Tot plegat fa que la situació del barri sigui estratègica, tant per a les persones que hi viuen, perquè s'hi poden moure amb facilitat, com en l'àmbit comercial, ja que molts negocis també viuen de l'augment de població durant la temporada d'estiu. De fet, inicialment més de la meitat dels habitatges del barri eren de segona residència, i a poc a poc van anar passant a persones que els van convertir en el seu habitatge principal. Si tenim en compte que les persones d'origen estranger sempre han tingut problemes per accedir

al mercat immobiliari de lloguer, la via que van trobar per accedir a l'habitatge abans de la crisi del 2008 va ser a través de les hipoteques, que les entitats bancàries els concedien amb facilitat. D'aquesta manera, moltes famílies d'origen migrant, encara que fos de manera conjunta, van poder accedir a comprar un habitatge.

Els fons voltors

Amb la caiguda de la companyia Lehman Brothers l'any 2008 als Estats Units, la crisi econòmica va afectar amb virulència sobretot els més vulnerables, que no només van perdre la feina, sinó també casa seva, que va passar a les mans dels bancs i dels fons voltors. Aquest és el cas d'en Mohamadou, que fa només cinc mesos vivia a la Plantera i ara s'ha hagut de traslladar als Pins, el barri del cantó. Tot i que ell i la seva dona treballen, després de vint-i-un anys vivint al seu pis, en Mohamadou no ha pogut negociar amb el banc unes condicions contractuals favorables i ha preferit que el banc es quedi l'habitatge i els condoni el deute. Per la seva banda, en Lamin, que és cosí d'en Mohamadou i que encara viu al barri, comenta que fa temps que intenta llogar un pis i quan li veuen el color de pell sembla que els pisos per llogar desapareixen. Ell treballa i pot aportar el contracte i nòmines. No obstant això, no pot llogar un pis per poder dur la seva dona des del Senegal.

>> Baixos ocupats a la plaça de Mèrida.

>> Detall del mercat de segona mà.

Per això, diu que entén perfectament les persones que ocupen pisos, sigui per manca de recursos, sigui perquè no els els volen llogar. En aquest sentit, els veïns veuen els problemes derivats de l'ocupació al barri, però no hi donen gaire importància. En general, comenten que és més el que es diu del barri que el que realment hi passa. De fet, els problemes més grossos d'incivisme s'hi donen els caps de setmana, quan els joves tornen de la discoteca situada a la zona d'oci nocturn a prop de la Plantera i es dirigeixen cap a l'estació. Però aquesta qüestió, encara que afecta el barri, no hi té relació.

Al CEIP Napoleó Soliva hi va alumnat de famílies majoritàriament residents a la Plantera. Encara que hi ha moltes famílies, tant del barri com de zones properes, que per prejudicis eviten portar-los-hi. La necessitat de recursos i d'un equipament renovat es fa patent en el projecte d'escola que necessita el barri. Un equip de professionals consolidat i ben avingut treballa per potenciar la diversitat del barri i consolidar un espai inclusiu i atractiu de convivència. El Napoleó Soliva ha de ser una escola en consonància amb el barri que tots desitgen.

El 38 % de l'alumnat és d'origen estranger

Pel que fa a l'alumnat, gairebé el 38 % és de nacionalitat estrangera i prop del 15 % té un dels progenitors d'origen estranger. En aquesta diversitat, que

l'equip veu com una riquesa, n'hi ha d'altres que hi veuen inconvenients. Un bon exemple d'això és que moltes vegades es poden sentir persones que afirmen que el nivell per força hi ha de ser més baix, amb tants infants que venen d'altres orígens. Des de l'escola asseguren que això és un perjudici i que, de fet, sovint quan hi ha anat alguna família d'altres zones de Blanes, han decidit quedar-s'hi.

La diversitat de l'escola és un reflex de la diversitat del barri. La població d'origen estranger hi frega el 30 %, molt per sobre de la mitjana del municipi, que se situa en el 17 %. Segons les dades del padró municipal, hi predominen persones de nacionalitat marroquina, senegalesa i gambiana, tot i que també se n'hi troben d'altres de nacionalitat italiana, uruguaiana i romanesa. Aquesta diversitat, exceptuant alguns casos puntuals, no és una convivència real, sinó una coexistència. Potser hi manquen més espais d'interacció i d'intercanvi entre les persones de procedències diferents.

Un punt per destacar és el perfil jove i masculinitzat del barri; sobretot, el de la població migrada de l'Àfrica occidental. Una gran part d'aquests joves han fet el procés migratori després de la crisi del 2008, i tenen moltes dificultats per poder dur a terme el procés de regularització i de reagrupació familiar, a diferència de les migracions anteriors. Un exemple d'això és el cas de l'Ousmane, que fa més de set anys

que va arribar i, tot i haver seguit tots els passos per dur a terme l'arrelament social, li manca un precontracte d'un any a temps complet i per això no pot regularitzar la seva situació. «En un lloc turístic és molt difícil que algú et pugui fer un contracte d'un any. Aquí es treballa la temporada. Com que no tinc papers, no puc treballar a l'hostaleria; així que ara estic a la construcció. Quan vaig arribar treballava al camp, però pagaven molt poc i no en tenia prou per pagar l'habitació i menjar. I encara menys si havia d'enviar diners a la família», comenta Ousmane. En un municipi que té el turisme com a principal sector productiu, la pandèmia hi ha causat un fort impacte. Tot i que aquesta temporada sembla que hi

>> El parc infantil del barri, amb espais força degradats.

ha hagut una recuperació del sector, les oportunitats no arriben a tothom de la mateixa manera.

L'estat degradat del barri no només n'afecta els pisos, sinó també els parcs, que no estan en condicions per als infants, tot i que és un barri fonamentalment de població jove. Sorprèn trobar-hi espais oberts com la Riera o les quatre places, però cap espai d'oci per a infants i joves. Per això, la gran majoria d'infants i joves juguen a l'avinguda de Catalunya, que també és l'espai de trobada dels adults, i això de vegades hi genera conflictes. El març del 2019, des del Pla Educatiu d'Entorn de l'Ajuntament de Blanes es va dur a terme un diagnòstic participatiu del barri a partir de tres eixos: urbanístic, social i econòmic. Entre les propostes d'actuació s'inclouïa la necessitat de generar espais de trobada i de joc segur.

En aquesta mateixa diagnosi s'observaven les dades de prestacions socials del 2018 del barri respecte al total del municipi i suggerien que era un barri amb unes necessitats socials importants. Sobre aquesta qüestió, en Gerard, que ha anat a l'IES S'Agulla, l'institut on van la major part dels joves de la Plantera, comenta que té la sensació que les persones s'han acostumat a viure en crisi i s'han adequat a les seves possibilitats. Així mateix, recorda que quan ell va començar primer d'ESO va ser el moment que va començar la crisi i tenia companys que no podien rentar-se la roba o comprar-se els llibres, o que simplement no es podien permetre dur un entrepà per esmorzar. Aquests fets són un reflex del perill de normalitzar determinades situacions de precarietat.

Un comerç actiu i valorat

D'altra banda, un punt rellevant del barri és que és comercialment actiu i els comerços que hi ha són ben valorats per les persones que hi viuen. «N'hi ha més de setanta», destaca l'Antònia. Tot i que, per contra, s'hi veuen persianes abaixades, que l'Associació de Veïns i l'Ajuntament han embellit amb fotos del Blanes antic. L'impacte de la crisi i la pandèmia en el comerç de proximitat del barri ha causat el tancament d'alguns comerços de tota la vida. A més, durant els darrers anys s'hi ha afegit l'obertura de dos grans supermercats, un tema és molt con-

trovertit entre el veïnat. N'hi ha que consideren que donen més oportunitats al barri i n'hi ha que hi veuen una clara correlació amb el tancament de comerços petits.

Així mateix, hi ha persones que treballen al barri que hi veuen oportunitats, com és el cas de Xavi Marina, de la Patisserie Marina, un negoci familiar de més quaranta anys. Ell creu que a un barri com aquest es podria donar més empenta deixant els locals a uns preus de lloguer més baixos durant un període de temps determinat, perquè s'hi puguin obrir més negocis.

El primer i el tercer diumenge de cada mes el mercat de segona mà s'instal·la a la Riera. Aquell dia es pot veure el barri en tota la seva esplendor, i fins i tot les contradiccions. El carrer és més concorregut que mai, entre visitants i veïns que busquen productes a bon preu o simplement tafanegen. A petita escala, la situació

de la Plantera reflecteix les contradiccions del mateix sistema. Un sistema que marca una societat individualista i mercantilitzada. Sota l'arbre conflueixen els sentiments i les realitats. La Plantera és com tants altres barris de les comarques gironines: un barri que ha de suportar els problemes derivats de l'economia i del sistema social i polític que separa les persones i col·loca els ciutadans en una competència constant i en una lluita pels recursos. Tanmateix, no és un barri qualsevol, és un barri que lluita per mantenir la seva identitat i la seva idiosincràsia. La història, la ubicació, la proximitat a la platja i a l'estació de tren són unes característiques que el determinen i que fan que sigui un lloc atractiu i amb projecció de futur. Aquest espai privilegiat podria créixer en la lògica mercantil i no social, i si això passa... A on aniran les persones vulnerables?

>> El mercat de segona mà La Ganga.

